

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De euro moet per se overeind blijven [2]

Ja, juist nu moeten we kiezen voor een gezamenlijke euro

door *Raymond Gradus*

De auteur is directeur van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.

De eurocrisis wordt steeds heviger. Om verdere escalatie van de crisis te voorkomen zullen we nu voluit moeten kiezen voor Europese integratie. Alle speculaties ten spijt zijn er op dit moment slechts twee echte keuzes mogelijk. We kunnen terugkeren naar staten achter hun grenzen met hun eigen munt of we kunnen volmondig kiezen voor het gezamenlijk doorgaan met de euro. De opvatting dat wij als nijvere noorderlingen in Europa de euro in een iets kleiner gezelschap kunnen voortzetten getuigt van naïviteit. Financiële markten die bloed hebben geroeken zullen doorgaan met het beproeven van de zwakste schakel. Na het vertrek van Italië zullen eveneens Spanje, België en Frankrijk en mogelijk zelfs ook Oostenrijk en Ierland de muntunie moeten verlaten. Tegenover het opportunisme van de markten moet Europa nu visie en leiderschap tonen.

* * *

Er staat veel op het spel. Het uiteenvallen van de muntunie zal ons economisch gezien jaren op achterstand zetten. Inmiddels

zijn de Europese kapitaalmarkten vergaand geïntegreerd en de balansen van banken en financiële instellingen bevatten waardepapieren in euro's van veel landen. Bij het geringste signaal dat landen de muntunie gaan verlaten, zullen de obligaties van deze exitlanden massaal gedumpt worden. Dit zal een bankencrisis veroorzaken, daar zijn bijna alle deskundigen van overtuigd. Politici gaan vaak uit van een 'gecontroleerde' crisis, maar juist in dit soort crises kunnen zich onbestemde vertrouwensschokken voordoen, waarvan de grootte op voorhand moeilijk is in te schatten. De geschiedenis is echter geplaveid met voorbeelden, zoals het omvallen van de bank Lehman Brothers.

Maar belangrijker nog: we zullen alles op alles moeten zetten om Europese integratie, de interne markt en de euro onze groeimotor te laten zijn. Het project Europa is bij uitstek de belichaming van onze verantwoordelijkheid en solidariteit naar toekomstige generaties, net als in de jaren vijftig, toen de founding fathers van Europa door visie en daadkracht de basis hebben gelegd voor een lange periode van voorspoed en solidariteit. Door de groei smolt de schuldenberg uit de oorlog als sneeuw voor de zon. Een belangrijke les uit de afgelopen jaren is dat in de Economische en Monetaire Unie onvoldoende aandacht is besteed aan de versterking van het groeiver-

mogen van de eurolanden. Dat deel ik met Van Schie. We zullen nu fors moeten inzetten op structuurversterking en versterking van onze kenniseconomie. Ook Nederland zou zich deze les kunnen aanrekenen door de arbeids- en de woningmarkt te hervormen, bijvoorbeeld door een sociale vlaktaks. Daarbij moeten we ons realiseren dat de groei van de productiviteit in Europa al geruime tijd achterblijft bij die van onze concurrenten, zoals de vs en Azië. Europa heeft op dit moment de keuze tussen volop meedoen in de wereld of meewarig aangekeken worden.

Inmiddels lijken landen in het zuiden van Europa zich deze pijnlijke les steeds meer te realiseren. Daarbij zullen we een handje moeten helpen. Het verleggen van Europese gelden van landbouw naar innovatie kan daarbij behulpzaam zijn, maar ook moeten we voorkomen dat deze landen willoos slachtoffer worden van de speculatie door financiële markten. Steun daarbij van de ECB of het IMF, in ruil voor afdwingbare begrotingsdiscipline, is wenselijk. Uiteraard moeten we de burgers daarbij meenemen, maar de suggestie van Van Schie dat alleen referenda dit bewerkstelligen is ronduit gra-tuit. Juist bij referenda gaat het vaak om andere onderwerpen dan de keuze die voorligt. Bovendien hebben dan marktkrachten vrij spel en zal deze onzekerheid de euro verder op achterstand zetten. Van Schie laat zich per saldo lenen voor de dubbele agenda van opportunistische partijen die de euro willen opblazen.

* * *

Tot slot, het project Europa is niet alleen ingegeven door economische overwegingen. Vlak na de Tweede Wereldoorlog waren het vooral politieke overwegingen tot samenwerking en werd de Europese Gemeenschap

van Kolen en Staal opgericht. De gedachte daarachter was revolutionair: de voormalige aartsvijanden, Duitsland en Frankrijk, sloegen de handen ineen om een interne markt voor kolen en staal te scheppen. Zonder deze grondstoffen kon een land immers niet eens aan oorlogvoeren denken. Na het debacle van de Suezcrisis in 1956 werd door met name Frankrijk de steven steeds meer richting Europa gewend. In de jaren tachtig en negentig was het de Franse commissievoorzitter Delors die de interne markt een stevige nieuwe push gaf. De jaren negentig werden gekenmerkt door een gevoel van broederschap tussen de verenigde Europese volkeren, solidariteit met de landen achter het IJzeren Gordijn en een ongekende welvaart als gevolg van aanhoudende economische groei. Het Europese vredesproject kon nu tot volledige wasdom komen. Vanuit deze gedachte was een gemeenschappelijke munt een logische stap in het integratieproces.

Misschien zijn we bij de start van de euro iets te idealistisch geweest, en er moeten beslist heldere afspraken komen over economische governance. Het vertrek van dragende lan-

*Een sterk Europa dat opkomt
voor vrijheid en solidariteit,
is noodzakelijk*

den als Italië en Frankrijk uit de euro zou echter rampzalig zijn: het zou het einde van de euro betekenen. Een dergelijke benadering zet Europa op grote achterstand, terwijl juist op dit moment een sterk Europa dat opkomt voor vrijheid, solidariteit en gerechtigheid, noodzakelijk is. We mogen die kans niet aan ons voorbij laten gaan.